LIBER MEMORIALIS DE CALEOSTRO QUUM ESSET ROBORETI

Clementino Vannetti

S. 16

LIBER
MEMORIALIS
DE CALEOSTRO
QUUM ESSET ROBORETI.

sine odio, & amore.

Infra Cap. XV.

BIBLIOPOLA LECTORI S. D.

VArie de hoc libello, ſtatim ac calamo etiam ſcriptus apparuit, exiſtimatum eſt, aliis aliter, prout cujuſque captus, aut ſtudium erat, interpretantibus. Tu veró, Lector, ne erres, ſcito, nihil aliud eſſe, niſi eorum, quæ ſuper Caleoſtro Roboreti acta ſunt, germanam, & ſimplicem Narrationem. Nam quod ad genus orationis attinet ei non diſſimile, quod in Hiſtoricis ſacris videmus; id auctor vel ingenii experiendi cauſa ſequutus eſt, (liberum ratus ſermonem fingere ut velis, modo rerum rationem habeas) vel etiam argumento adductus, quod de eo homine ſcriberet, qui velut alter hominum ſervator prope divinos honores pleriſque affectare videretur. Verum quoquo conſilio id fecit, certe fecit bono, & honeſto; quod ipſe adeo profeſſus eſt in extremo capite quintodecimo. Itaque etiam complures extiterunt, iique cum docti, tum Chriſtianæ diſciplinæ reverentiſſimi, qui Scriptoris voluntatem aſſequuti, rem totam ſummis laudibus extulerunt. Nunc autem quod opuſculum animi gratia illud quidem, non edendi, exaratum optima fide publicamus; profecto & multorum cupiditati ſatis facimus, neque ingratum id ipſi auctori fore arbitramur ob eam cauſam, quod innumera ejus exempla per Italiam, atque adeo trans alpes circumferuntur, in quibus multa mendoſe deſcripta ſunt, quædam aliter, atque

 ipſe

ipſe mox retractans correxit, aliqua etiam ex lubidine vel inſerta, vel dempta. Quæ omnia diligens Editio abolebit; ſimul exſcribentium licentiæ finem ponet, quæ nunquam ſine periculo eſt. Vale.

Anno

I.

ANno Octavo Imperii Joſephi Cæſaris ingreſſus Caleoſter Roboretum, commoratus eſt ibi. Et qui ſcribit, quum pertranſiret, vidit illum per feneſtram, & Uxor ejus erat cum eo, hora a meridie quaſi ſeptima. Et omnis populus ſuſpiciebat eum. Et quidam quidem dicebant, ipſum eſſe Antichriſtum, alii vero Magum, & diſputabant ad invicem. Ipſe vero deridebat eos dicens, quia quis ſim ipſe neſcio, hoc autem ſcio quoniam curo ægrotos, conſilio juvo ignaros, & erogo argentum pauperibus. Multa ſcripta ſunt de me in vanitate & mendacio, quia nemo ſcit verum. Oportet autem me mori, & tunc apparebunt quæ fecerim, per calamum meum. Et quum facta eſſet nox, conveniebant illuc multi, & interrogabant eum in multis. Et ſimiliter mane excipiebat omnes conſulentes ſe de morbis eorum. Timebant vero valde. Acceſſerunt autem ad eum noctu quidam curioſa ſectantes, quibus aperuit actus ſuos: Baptiſta Nicolai frater, & Aloyſius, & alii. Et duxerunt illum in habitaculum conductitium, quod habebat clathros, & aufugit clamans quia Carcer Pariſiacus eſt, & noluit habitare. Manſit itaque in diverſorio.

II.

ET poſt paucos dies quærebat conducere domum ad habitandum. Et intravit in domum Feſti, & non convenit de pretio inter eos. Venit ergo ad Echaros, & quum placuiſſet ei domus, rediit ut diceret Uxori ſuæ, & conſtituerent de re iſta ſimul. Et erant adhuc in diverſorio. Luce autem facta, erat accipiens plebem, & medens languoribus eorum. Et acceſſit ad eum

quidam

quidam dives nimis, qui proceſſerat in diebus multis, & vexabatur lithiaſi, quod interpretatum eſt calculis. Clamabat autem: Domine, ſi quid potes, adjuva me. At ille dixit: ſenex es, & inveteratus morbi iſtius, & quæris medicinam? verumtamen redi cras, & faciam tibi ſorbitiunculam. Et audiebat omnia hæc Medicus, qui curaverat eum, & conferebat in ſinu ſuo diligenter. Et quum exiſſent, teſtificabatur omnibus quia Caleoſter bene loquutus eſt, & magnificabat eum ſecundum præcepta doctrinæ ſuæ. Et exiit opinio ejus in populum quoniam Propheta eſt, & non accipit pecuniam a quoquam, neque vas, neque veſtem, ſed nec diſcernit inter egenum, & divitem, theſaurizans ſibi corda in auxilio benignitatis ſuæ. Et fiebat concurſus, & accipiebant ſchedulas, & nummos in pharmaca. Erant autem multi quaſſantes cervices ſuas, & non credentes donec viderent exitum.

III.

POſt hæc autem factum eſt, quum ille, qui vexabatur calculis, accepiſſet ſorbitiunculam, egeſſit magnam vim urinæ quaſi purulentæ, & cœpit levari ab infirmitate ſua. Et medici mirabantur ſuper hoc vehementer quia ſcriptum pulveris tantum potuiſſet, & erant inveſtigantes in ſcripturis ſuis. Caleoſter autem venit iterum ad Feſtum, & habitavit in domo ejus. Porro Mulier a finibus Veronenſium, quæ habebat carcinoma circa ubera ſua, ducebatur ad illum tremens & ejulans. Et arceſſitis Medicis, dixit illis Caleoſter: videte vos, & judicate. Illi autem quum conſideraſſent, dicebant unanimiter quia vix abſcindendo illud ſalva fieri poteſt Mulier. Reſpondit Caleoſter: ego non mutilo quemquam, nec veni lacerare homines ferro. Et continuo fecit emplaſtrum, & dixit Mulieri: allinc panniculo, & al-

Google

& alliga tibi. Quæ dixit ei: Domine, non habeo. Converſa autem Uxor ejus protulit panniculum novum mundum, & dedit Mulieri, & fecit ſicut præceperat ei. At illa dixit: Domine, quandiu manebo in hac Civitate, ut me cures, & ſalva fiam? Reſpondit Caleoſter, & dixit ei: aliquandiu. Dixit Mulier: & quomodo poſſum? manere debeo in hoſpitio, & aurum, neque argentum non eſt mihi. Et increpuit eam Caleoſter dicens: Abi, manduca, & bibe, ego ſolvam pro te ſtabulario. Et exivit Mulier de medio illorum cum gaudio, & feſtinatione magna nimis. Caleoſter autem vocato ſtabulario, pactus eſt cum eo quantum voluit, & nummum inde non detraxit. Et facta eſt una vox univerſæ plebis, laudantium eum, & dicentium quia venit adjutorium magnum de Cœlo. Et orta die, venerunt Medici videre Mulierem, & invenerunt lætantem in diverſorio, & obſtupuerunt.

IV.

ET reſpondens Caleoſter dixit Medico, qui curaverat hominem habentem calculos: Fac ut ægrotus tuus oneret caput tuum auro probo, & ego ſimiliter faciam, quia ille non videbit mortem per decennium, & ego vincam univerſum. Non dico autem quia non videbit mortem viginti annis. Et exiit ſermo quoniam ægrotus ille toto decennio non moritur; & confortabatur vehementer. Et erat quidam homo ſedens ad tributa cum Miniſtris, qui Caleoſtrum noverat in longinquis regionibus, & erat ei notus valde. Hic ergo intromittebatur quotidie ad illum, & miniſtrabat ei plurimum, gaudens ſuper eo, & glorians in arcanis ejus. Apprehenderunt ergo eum quidam, & interrogaverunt ſecreto dicentes: poſſumus verum ex te ſcire? Nam tu quidem de Conſiliariis ejus es. Qui ait: interrogate

quod

quod vultis. At illi dixerunt: dic nobis, ſi Caleoſter
cœnavit cum Chriſto Domino in Cana Galilææ, & bi-
bit aquam vinum factum, ut multi diffamaverunt. Reſ-
pondit ille, & dixit eis: non, ſed tamen ante multa ſæ-
cula natus eſt: verum nemini dixeritis. Et irridebant
in eum. Erat autem non modica diſſenſio inter multos
ex qua ſecta ille eſſet, & alii dicebant eſſe Mahume-
tanum, alii Hebræum. Litigantibus ergo illis, dixit Ca-
leoſter: ut quid ambigitis & confundimini? utraque ſecta
ſignum habet indelebile: venite & cognoſcite. Et alius
poſt alium abibat nihil reſpondens. Quidam autem pu-
tabant quia & mortuos ſuſcitaret, & faceret cum vi-
vis diſcumbere, & fabulari. Veniebant autem & alie-
nigenæ tentantes eum multis ſermonibus, ſi quo modo
poſſent deprehendere eum in mendacio, & arguere.
Qui admirabantur in verbis prudentiæ ipſius, & rece-
debant dicentes quia hic homo non poteſt capi.

V.

ET quum hæc quidem fierent Roboreti, mitteban-
tur epiſtolæ Mediolano quoniam & ibi Caleoſter
eſt. Erat itaque omnis populus exclamans, & ſtupens
quomodo eſſet poſſibile hoc verbum. Et multi dicebant
quia alteruter ſeductor eſt, & quidam utrumque dete-
ſtabantur. Et nemo poterat intelligere donec occulta
revelarentur. Ille autem, qui erat Roboreti, perſeve-
rabat die, & nocte curare infirmos, reſpondens unicui-
que cum omni humanitate, & promittens finem qua-
rumlibet infirmitatum intra dies quindecim. Et dubi-
tantibus ſuper pharmacis ejus dicebat confidenter: ego
vobis ignoſco, quia me non noſtis. Similiter autem &
Uxor ejus; quæ etiam addebat quoniam vir meus nul-
los non ſanat, præter mortuos. Hæc autem nunquam
admittebat ancillam in cubiculum, nec ornatricem, nec
quem-

quemquam. Et procedebat illita fuco, qui dicitur quinque guttarum. Et erat fucus iſte in Britannis notiſſimus, quia eum invenerat Caleoſter, & pretio ejus duas filias dotaverat viduæ cujuſdam Centurionis. Et quinque guttis effuſis, diffundebatur ſuper omnem faciem cum mixtura valde bona, & candor ejus ſicut lactis, & rubor quaſi amethyſti. Et converſus ad Baptiſtam fratrem Nicolai diſputabat contra Medicos, quoniam omnis morbus de duabus cauſſis procedit, propter craſſiores lymphas, vel humores corruptos in unoquoque noſtrum. Et aliam cauſſam non agnoſcebat. Et iterum dicebat ei: globum volantem in aera quem fabricatus eſt Filius audaciæ, quis diriget quo volet? non poteſt hic globus dirigi, niſi rotunditas ejus auferatur, & nemo conſiderat. Loquebatur autem Italice, & Gallice, medius utriuſque ſermonis, & erat potens in verbis ſuis. Et quædam Mulieres devotæ conferentes de morbis ipſarum, rogabant illum, & ſuadebant ei, ne tranſiret in fines infidelium. Et nemo ſciebat quamdiu maneret nobiſcum. Erat autem puella in Civitate lunatica, quæ dentibus ſtridens ſpumabat, & diſcerpebat accedentes præ ira, & furore. Volebant autem eam adducere illi, & non poterant. Venit ergo ipſe ad eam, ut depelleret ſpiritum ægritudinis ejus. Et non fecerat adhuc taliter alii cuiquam. Quidam vero de nobilitate pinguiores credebant in eum, & cuſtodiebant omnia epiphonemata ejus.

V I.

ET obſidebat quotidie turba multa atrium Feſti, quærens videre Caleoſtrum, & ex oppidis, & caſtellis, omnique circa regione deferebantur ad eum languidi in curribus, & culcitis & lecticis, ita, ut platea compleretur, & irruens multitudo ſe comprimeret invicem. Erneſtus autem, qui erat Præfectus medico-

rum in Civitate, videns tumultum, & opinionem invaleſcentem, petiit a Magiſtratibus, ut ille vetaretur curare amplius infirmos, dicens quia ſecundum legem, quam habemus, non licet cuiquam curare, niſi dimiſſo a Doctoribus, quos poſuit Cæſar cognoſcere ſuper doctrina medentium, & qui legem non ſervat, adverſatur Cæſari, & reus eſt. Et Magiſtratus coierunt in unum, & prohibuerunt eum quidquam jam ægrotis præcipere, & minati ſunt ei. Ipſe autem reſiſtens adverſus illos, proteſtabatur, & dicebat: Ego nemini quidquam præcepi, niſi præſente, & approbante Medico ipſius: Et quibus præcepi aliquid, vos ſcitis quia melius ſe habent. Sed neque pharmacum ullum dedi, de quo non prædixerim virtutem ejus. Et ecce neminem vocavi ad me, neque voco; venientibus autem ultro ut quid non reſpondebo eis? Atque omnes mihi teſtes ſunt uſque hodie, quia nihil cujuſquam concupivi, & mercedem non accepi a minimo ad maximum; ſed & ſubveni pauperibus, tribuens eis quantum opus eſſet ad agendam curam ipſorum. Et omnis populus clamabat, & fremebat in Concilium. Magiſtratus autem audientes hæc æſtimaverunt gratiam ei fieri, & dimiſerunt illum curare infirmos. Ipſe autem indigne ferens cupiebat effugere poteſtati eorum, & transferre ſe trans flumen Atheſim in pagum Lagarinorum, quæ dicitur Villa. Et erant ibi Dynaſtæ ſuſcipientes eum cum gaudio. Quum autem vellent convivium ei facere, detrectavit. Erat autem ſexta Sabbati, hora quaſi tertia. Et Joſeph quidam pater Joſeph Sacerdotis; qui magnis fervoribus laborabat, quærebat introire ad illum; & quidam juvenis impetravit ei ab Uxore Dynaſtæ loci illius, ut ſineret eum. Erat autem nomen juveni Clementinus. Et introiit Joſeph cum minore filio confidenter.

VII. Se-

Digitized by Google

V I I.

SEdebant autem in domo Caſparis Dynaſtæ viri nobiles, & Mulieres, & erat Caleoſter in medio eorum ſtans, & diſputans, & multitudo copioſa in atrio foris. Apprehenſo autem viro, qui fervoribus, & vertigine jam a multis annis vexabatur, & aſſumpto ejus filio intravit in cubiculum, & quum vidiſſet hominem, quia vacillaret pedibus, fecit eum ſedere. Et ut morbum cognovit, reſpondens ait, quoniam vermes eum torquent, & nemo adhuc intellexit. Illi autem mirantes tacebant. Et converſus ad Joſeph dixit: eſto bono animo: ego te ſanabo intra dies octo. Tu modo fidem habe in Deum, & in me; & fac quod præcepero tibi. Et profeſſus eſt, ſe eſſe Chriſtianum, & non diſſimulavit. Poſt hæc autem dimiſſa multitudine trajecit, & rediit in Civitatem, ubi erat homo adoleſcens ex cohorte Prætoria infirmus; ad quem antea ipſe venerat, & incipiebat melior eſſe; & ſimiliter puella fanatica, quæ & ipſa videbatur capere quietem, & alii multi teſtificantes in ſemetipſis opera dilectionis ejus, & benedicentes illi.

V I I I.

ET admirabantur omnes ſuper adoleſcente ex ſatellitio Prætorii, quia brevi ſurrecturus eſſet, qui quintum jam menſem decumbebat immobilis, & factus erat velut mortuus præ tumore crurum, & doloribus artuum. Erat autem origo infirmitatis ejus lues, quæ venit a finibus terræ per concupiſcentiam punire opera carnis. Et Caleoſter quidem videns quia multi male firmi quotidie ad ſe adducerentur, turbabatur in ſemetipſo, & dicebat: vix reperi tantam multitudinem ægrotantium in Lutetia, & Byzantio: væ vos, quia luxuria ve-

ſtra ſuper vos deſcendit, & ſuper liberos veſtros! & alîud proverbium dicebat, quia parvæ civitates plus magis voluptatibus ſæculi ſubvertuntur, & pereunt. Ipſe autem erat parvum cibum ſumens, nec utens cubili, ſed dormiens puſillum ſuper ſellam ſupinam. Et factum eſt, quum deferrentur ad eum infirmi etiam e noſocomio, noluit recipere, & ait: ego ſcio quoniam quodcumque mandavero eis, non facient, & verba mea conculcabuntur. Etenim non ſinent illos qui habent poteſtatem in eos. Divitiæ autem meæ non ſufficiunt univerſis, ut eos ſegregem e noſocomio. Quare ite, & reponite illos: habent Medicos, & Chirurgos ſuos, conſulant eos. Et unus de Chirurgis oppidi, puſillus, & ſtrenuus, aſſiſtebat ei ſine intermiſſione, & obſervabat compoſitiones catharticorum ejus. Sed & quidam de Medicis erant cum eo, conferentes conſilia fiducialiter. Quos autem ſciebat quia adverſus ſe ſtarent, murmurantes in plateis, & commoventes plebem, non perſequebatur illos. Dicebat enim: nemo poteſt benefacere ſine invidia. Ubicumque ego fui in univerſis nationibus, multa ab hominibus pertuli, & nolui quemquam affligere, ſed omnes ſervare. Hæc eſt enim charitas, quæ hominem aſſimilat Deo, reddere bonum pro malo, & eripere genus noſtrum de tribulationibus eorum. Et narrabat prolixius quanta ſibi in Gallia, & Britannia, & Thracia pro aliorum ſalute fuiſſent ferenda, & ignoſcebat illis. Erat autem bene mane. Et Uxor cujuſdam Tribuni militum a finibus Mediolanenſium, ſpecioſa, & decora, quæ habebat commendatitias ad Baptiſtam fratrem Nicolai, cupiebat videre Caleoſtrum propterea quod multa de illo audierat, & legerat, quomodo ſanaret omnes, & non eſſet alius ei ſimilis in univerſa terra. Aſſumpſit ergo eam Baptiſta, & duxit ad Caleoſtrum, & accepit eos benigne, & quum tempus eſſet, ut exirent, dicit Baptiſta Caleoſtro: ſi

quid

quid adhuc tibi moleſtus fui, ecce hodie mercedem magnam reddidi tibi. Et non negavit, & dimiſit eos.

IX.

QUum autem adveſperaviſſet, interrogaverunt illum quidam, ſi verum eſt quod diſſeminatum eſt per univerſam regionem, quoniam in virtute potionis reſtituit juventam hominibus. Et reſpondens negavit, quia nihil mihi cum doctis fabulis filiæ regis Colchorum. Narravit autem quod fecerat in Muliere nobili, cui ſenectatis timores phreneſin induxerant; & ipſe finxit potionem ei dare æternæ juventutis, & opinio ejus ſanavit eam. Et ceteræ Mulieres contriſtabantur ſuper hoc verbo, quod verum non eſſet illud poculum, nec, ut ſperabant, longævos renovaret. Et viri illudebant eis. Dixit autem Caleoſter: Etiam ſervi mei fingentes ſingunt multa de me; cavete a mendaciis illorum, quoniam tales homines non poſſunt coerceri ullo modo, ut recte ambulent in veritate. Et Mulier quædam in Civitate nobilis, ſublato nomine, miſit ad eum dicens: Domine, Mulier quædam habet aliquid loqui tecum: veni in proximum pagum, & erit ibi, & honorabit te, & merces tua duodecim aurei. Indignatus vero Caleoſter cœpit execrari, & dicere quia hæc me non cognovit, neque ſermones meos: & faciem meam non videbit, donec cæcitas ejus removeatur ab ea. Et quærebant obſervare illum, ſi aſcenderet adorare in templum una Sabbatorum, & conveniret ad fractionem panis ipſe, & Uxor ejus, & ſervi. Et nemo certum ſciebat, affirmantibus multis, & viciſſim negantibus. Verumtamen dimittens plebem intrantem ad ſe, extento brachio dimittebat illos in ſigno Crucis. Et ſimiliter quum lictor ille, qui a quinque menſibus decumbebat, ſanatus veniſſet ad eum procidens, & gratias agens,

ait

744

ait illi: quid mihi gratias agis? abi in templum Dei, ubi Sacerdos offert Holocauſtum novum ad altare, & confitere ibi quoniam Dominus abſtulit infirmitatem tuam. Et ob hunc ſermonem dicebant quidam: vere non ſolum Chriſtianus, ſed & Catholicus eſt iſte. Quidam autem dicebant: non, ſed vult unumquemque zelum habere ſecundum traditionem paternæ legis ipſorum, ne efficiat turbas in populo, & poteſtates hujus mundi injiciant manum in eum. Alii vero medicinæ periti negabant quia lictor ille convaluiſſet, & erant obtrectantes Caleoſtro ſuper pharmacis ejus, & diſſuadentes multis ſumere illa, prolatis rationibus de theſauro prudentiæ artis eorum. Ipſe autem ægrotis fere omnibus præcipiebat bibere ptiſanam, de qua eſt ſermo Hippocratis, quoniam non datur potus ſalubrior ſuper potum ptiſanæ. Qui vero obtrectabant ei, clamabant dicentes: non omnibus eadem conveniunt. Et iterum: nemo adhuc eorum, quos iſte curavit, ſanus factus eſt. Ubi ergo promiſſa ejus ſunt, quia ecce in paucis diebus ejicio omnem languorem? nonne etiam Joſeph Pater Joſeph Sacerdotis, cui prædixerat quia vermes poſtridie egeſturus eſſet, inventus eſt nullos egeſſiſſe, & uſque hodie detinetur ab infirmitate ſua? Et nemo poterat reſpondere illis, niſi unum, quia tamen hic homo non ceſſat eleemoſynas facere. Veniebant autem quotidie ex omni circa Italia viri non pauci, & mulieres primores, & ab aquilone quoque multi, ut viderent faciem ejus, & conſulerent eum, uſque a montanis Germaniæ, & a maritima Ligurum, invenientes conſolationem in credulitate ſua.

X.

SEdente autem Baptiſta fratre Nicolai, & altero cum illo, Caleoſter adaperuit os ſuum, & cæpit narrare

inſi-

inſidias ſibi factas Londinii, & quomodo ipſo dicente cauſſam ante Præſides, & Principes populi adverſus calumniatorem, & exclamante voce magna, vivit Dominus, quoniam uter noſtrum ſalſa teſtatur, confeſtim morte morietur, cecidit manus Domini ſuper eum, qui ſe accuſaverat, & abiit retrorſum mortuus. Converſus autem Baptiſta dixit amico: egrediamur, quoniam nimis familiariter hic hodie nos accipit. Et egreſſi ſunt foras. Qui vero erant in Civitate, videntes multitudinem confluentium de externis regionibus, admirabantur. Et alii quidem propter id ipſum quærebant adire ad illum, ne forte improperarent eis alienigenæ, quia nos venimus de longe ut videamus eum; vos autem, qui habetis illum vobiſcum, nihil curatis, & erubeſcitis obſequium præſtare virtuti. Alii vero alienum judicium non verentes opponebant ſe cæteris valde conſtanter. Dicebant autem: quis eſt iſte, aut unde? neſcimus. Sed quomodo opinio ejus exiit in univerſum mundum? numquid vere ſigna facit ſanando omnes morbos ſicut promittit? nequaquam. Quomodo ergo? mundum peragrat, aurum diſtribuit, grandia, & obſcura loquitur. Et quis non ſic magnificatur? ſanum faciat aliquem manifeſto, derelictum a Medicis, & credemus ei. Quidam tamen reſpondentes dicebant, quia certiſſimum pharmacum habet ad fugandas febres periodicas, a quibus ecce multi convaluerunt. Porro dubitantibus aliis, ſi perpetua eſſet iſta valetudo, & firma; rurſus in eaſdem ambages revolvebantur. Caleoſter autem jam non curabat quemquam, qui eſſet de Civitate, & ditione Roboreti; curabat vero ſolum extraneos, & qui veniebant de longe. Diffamabatur autem ſermo, quoniam iterum eſſet ei interdictum a Præſide, & Magiſtratibus, exhibere ſe Medicum. Ipſe vero aliam cauſſam afferebat, quia hæc Civitas maledica eſt, & quidam veſtrorum Poetarum infamaverunt me gratis. Propter quod

non

non ſaciam amplius virtutes in vobis, & ibo ad longinquos reddere parentes filiis eorum, & parentibus filios de ſagittis mortis, & de faucibus tenebrarum. Ibi induet me gloria veſtimentis fulgoris ſui; coronabunt me Matres roſis, Sponſæ unguentis ungent capillos meos; ſenes cum junioribus pſallent ante me in clangore tubæ, & in tonitru tympanorum tentorum: ibi non diffundet invidia virus ſuum, & incredulitas radices ſuas non defiget. Putabant igitur, quia brevi receſſurus eſſet a finibus eorum, & multi gaudebant propterea quod dicerent, quia conturbat Civitatem, & revelat ex facie abſcondita vitiorum uniuſcujuſque. Erat enim Phyſiognomon, & Metopoſcopos. Revertentibus autem ſine effectu ægrotis dicebat: quid vobis faciam? ecce medicamina veſtra in ultimis terræ, & quis dabit mihi pennas ventorum, ut afferam ea vobis? Et obducto oſtio, removebat ſe a turba, & ſcribebat Arabice, & Gallice, & requieſcebat.

X I.

POrro dies non præteribat, quin fieret ad eum novotum ægrotorum concurſus, qui Civitates ſuas relinquebant, cupientes oſtendere ſe illi. Qui autem non poterant venire, mittebant Medicos ſuos audire verba oris ejus. Et deſcendit etiam puella, filia cujuſdam Pompeii, qui fuerat in Civitate Prætor; & hæc crebro concidebat, & allidebatur ſremens, & ſpumas agens, & erat puellæ nomen Eliſabeth. Et præcepit ei ſumere emeticum, & dimiſit eam. Similiter autem & alii Mulieri nobili, hyſtericæ, quæ ad eum de Germania venerat in verbo Ancillæ cujuſdam Amicæ ſuæ. Nam hæc retulerat Dominæ quæ per illum facta eſſent Argentorati; quomodo fratrem ſuum, cui Medici volebant præcidere brachium ob gangrænam, ſubito ſanaſſet, & puerperam, cui parabant aperire uterum ejus (mo-

(moriebatur enim) inſtillato elixirio reſtituiſſet cum infante. Propter quod, & propter multas alias virtutes Argentoratenſes imaginem ejus deſcribi fecerunt ſubſcribentes verſiculos lingua Gallica in teſtimonium illi. Et quum introiſſet ad eum Femina apud Germanos princeps, quæ erat pulcra nimis, & proba, ſurgens Caleoſter dedit illi exemplum imaginis ſuæ, quam fecerant Argentoratenſes, dicens: en ego tecum ubiquè omnibus diebus. Et nemini fecit ſic. Murmurabat ergo in illa die omnis plebs, & clamabat: magna de longe nuntiantur, ubi nos non fuimus, & quæ non vidimus oculis noſtris. Faciat modo & hic aliquod ſignum; ſed non poteſt. Hoc autem dicebant ſcientes, quia & Medico cuidam ſurdo præbens potionem validam, & in aurem inſibilans vehementer, promiſerat quoniam triduo adaperientur aures tuæ, & tale ſibilum utique exaudies: & Medicus ille poſt hæc omnia erat adhuc non audiens, & nutibus ſermones aliorum excipiens. Sed & vir ſenex, qui habebat calculos, hortantibus illum amicis, ut Civitatem circumiret in equo, & palam faceret, quia ſanavit te Caleoſter; reſpondens ait: abſcedite a me qui illuditis mihi: deterius enim mihi factum eſt, quam antea, & ſi me prius ſic curaſſem, jam a multis annis requieſcerem cum Patribus meis. Idem autem dicebant & alii, & incipiebant contemni mandata ejus. Quidam vero rumorem diſtulerant, quia Medici, & Pharmacopolæ per invidiam proderent eum, & medicamenta ejus corrumperent, vel alia ſuggererent, ut veritas non inveniretur in eo. Sed turbæ magis invaleſcebant dicentes: vox mendacii eſt ad quærendas excuſationes in vanitatibus ipſius. Et ecce Mulier iſta, quam habet, Uxor ejus non eſt, (erat autem Romana, Seraphim nomine) ſed tantum adjutrix præſtigiarum ejus: quæ non ingreditur ad fractionem panis per dies feſtos, ne forte fures veniant, & patefacientes domum furentur ei prægrandes

margaritas ejus. Sed nec ipſe intrat ad Dominicam Cœnam, quia mens ejus non poteſt requieſcere in eo, ut cogitet quæ ſunt Dei, & dicit ſe habere privilegium a Principe Sacerdotum. Væ homini, qui non credit, aut facit ſæcularia meliora cœleſtibus! Nunc autem ejecit foras ſervum, quem habebat ab annis quindecim, bonum, & peritum, quia pecuniam acciperet ab iis, qui veniebant. Sed habeat fiduciam: alicubi enim exſpectabit illum; & recipiet ad ſe. Et hæc quidem contumelioſe jaciebantur a turbis, & erat ſciſſio magna inter eos. Caleoſter autem ſodalitate motus, ingreſſus eſt ad quendam, qui putabatur Frater Sectæ Liberorum Structorum, aſſumere cibum; & Uxor ejus cum eo. Et ipſe quidem quum eſſet de Coryphœis Sectæ illius, Magiſter ejus Hetæriæ, qui vocantur Illuminati, habebat quoſdam adhærentes ſibi, qui volebant fieri proſelyti, vel etiam videri ejuſdem viæ. Ecce autem vir quidam nobilis alienigena petebat initiari ſe, allata ſumma aureorum quaſi trecentorum, & erat cum eo, & cum altero Fratre, qui venerat uſque a mari, die, & nocte. Caleoſter autem reſpondit, & dixit ei: niſi convenerint ſimul tres, non poteſt quis ſuſcipi in ſortem hanc. Scripſerunt igitur cuidam diſcipulo, qui & ipſe longinquus erat, ut feſtinaret venire; & confeſtim profectus eſt. At illi repleti zelo erant vigilantes, & exſpectantes eum. Et irruebant in pectora eorum cogitationes multæ, & agebantur ſimiles percuſſis thyrſo, & plangentibus cymbala in Dindymis. Quum autem veniſſet, aſſumpto alio diſcipulo, ſuſcepit Catechumenum, & diligenter edoctum elementa philoſophiæ ipſorum, initiavit Eleutheriis, & dedit ei ſedere in medio Fratrum, & cognoſcere arcana communionis eorum a deſertis Scythiæ uſque ad flumina Æthiopum. Et fecerunt in domo Caleoſtri cœnam grandem, & diſcubuerunt. Erant autem pendentes lychni multi in triclinio, & Uxor ejus manduca-

Digitized by Google

ducabat cum eis. Epulantibus ergo illis in ſeram noctem, magna trepidatio erat in populo, & multi per feneſtras, & oſtia quærebant introſpicere, & rimari Sacra eorum. Et alii alia ſe vidiſſe narrabant, ſanguinem quidem epotum, & funalia decuſſata, & evaginatos gladios, & dementabant fabulis plebem. Credebatur quippe Calcoſter imbutus eſſe ritibus Ægyptiorum, & Theſmophoriis quoque Eleuſinæ Matris. Et quum conſurrexiſſent a menſis, Neophytus quidem remanſit cum eis, alter vero de diſcipulis alienigenis reverſus eſt cum feſtinatione in patriam ſuam. At ſervus ille, quem ejecerat, divertit ad ſtabularium, & ait: Non requieſcat pax Dei ſuper me, niſi eadem ſigna, quæ facit Dominus meus, ego fecero. Et cœpit vendere cerata, & mixturas, occulte autem propter timorem Domini ſui, Calcoſter vero non diſcedebat quoquam, donec Feſtus, qui Tridento venerat languens, convaluiſſet: & curabat eum.

XII.

ET in una dierum interrogavit quendam, ſi vellet & ipſe conjungi cum iis, qui dicuntur Illuminati. Et homo ille negavit, dicens, quia malo manere in his tenebris exiguum videns, quam in tali lumine fieri plane cæcus. Et alios ſermones dicebat plenos ſale. Quidam autem audientes hæc loquebantur invicem: Hic de Synedrio eſt Fratrum Muralium, (quod interpretatum eſt Liberorum Structorum) & fortaſſe ab iis miſſus eſt curare infirmos, qui ſunt in mundo, & de arca, & gazophylacio Sectæ eorum largitur. Dicunt enim quod primum præceptum habent benefacere omnibus. Alii vero reſpondebant: ſi quidem tanta caritas eſt in iſtis, non hunc mitterent, ſed aliquem, qui non deciperet homines per vanam fiduciam. Et rurſus dicebant aliqui: veterator ille facit quidem eleemoſynas, & non

accipit mercedem a multitudine, ſed exſpectat per intervalla virum aliquem habentem magnas divitias, ut centuplicato lucrum faciat in eo. Quum autem venit in unam Civitatem, ſedet in ea quandiu exaltatur a populo; & quum virtus temporariorum medicaminum ejus defecit, & revelavit inanitatem promiſſorum ejus; exit de illa, & ſic tranſit de regione in regionem, & non eſt finis falſimoniæ ipſius. Hæc eſt autem via, & flamma cupiditatis ejus, ut habeatur brachium virtutis magnæ ab alto; & ideo circumit maria, & terras, & Omnimedentem ſe facit. An non, ſi vere tolleret omnes languores, Tetrarchæ, & Principes terræ jampridem coegiſſent illum habitare inter Satrapas in atriis eorum? Sed multi æquiores ſic loquentibus reſiſtebant. Iraſcebantur vero ei, qui ſcribebat hos ſermones, & putabant quia illudens ſcriberet eos. Et qui ſcribebat hæc, non utique contemnebat illum, ſed fideliter narrabat quanta facta eſſent Roboreti, teſtimonium reddens in ſimplicitate ſermonis. Et ſermo ejus ſecundum conſuetudinem Orientalium in ſcripturis Græcis, quas Romani tranſtulerunt de verbo ad verbum. Et factum eſt, quum Presbyter quidam acceſſiſſet ad Caleoſtrum, ait illi: habeo hunc, & hunc morbum: doce me quid faciens convaleſcam. Et docuit eum. At rurſus dixit Presbyter Caleoſtro: oſtende mihi remedia etiam ad morbos futuros. Reſpondit Caleoſter, & dixit ei: ſi ego tibi confeſſus fuero peccata, quæ feci, tu me abſolutum dimittes; ſi autem rogavero te, ut dimittas mihi etiam peccata, quæ facturus ſum, numquid dimittes mihi? Qui dixit: non. Ait illi Caleoſter: Et ego adverſus te facio pariter. Et ecce nobilis Mulier, quæ venerat Tridento; & hæc obſtructis erat auribus, & rogabat eum, ut poſſet audire. Et aderat vir ejus una, & audiente illo, dixit Caleoſter Mulieri: ſerva hanc legem, & ego te curabo. Eſt autem lex, ut ſi convalueris, palam facias

per

per acta, quæ ſingulis hebdomadis divulgantur in, ſoribis, quomodo ego te ſanavi. Si autem infirmitas tua non reliquerit te, per eadem acta prædices omni viventi, quoniam ego Agyrta ſum. Et erat adhuc aſſidens Feſto, & prælibans quæ propinabantur illi, cum omni benignitate.

XIII.

Erat autem vir quidam ex optimatibus ſpirans iram in Calcoſtrum, qui per compita, & plateas maledicebat illi; & is tentavit juvenem, qui hæc ſcribebat, dicens: quid tibi videtur de Calcoſtro? Reſpondit juvenis: non eſt meum judicare hominem, de quo tot judicia ſunt, quot homines, & non ſunt duo, qui conſentiant in idem. Dixit ille: Et tu quoque vacillas, tarde intellectus? Stulti, & cæci putant, quia hic benefacit proximo ſuo; ego autem dixi, & dico, quia malefacit omni viventi ab ortu ad occaſum. Etenim propter ejus ſermones ab omni regione, quæ ſub Cœlo eſt, veniunt multi magna impenſa, & ſummo labore peregrinantes, ut accipiant ſalutem ab eo, & decepti revertuntur in domum ſuam, duplo pejores, quam antea. Ipſe vero manducans, & bibens ſubſannat illos in corde ſuo, & ſatis habet quacumque ratione prædicari ab hominibus. Hæc ille quum dixiſſet, valedixit juveni, & abiit. Et juvenis ille venit in locum, ubi erat Pharmacopola doctus, & prudens, & plenus juſtitia, & quæſivit ab eo, quid de hoc homine diceret. Qui ſine ira, & contumelia narravit, quomodo ipſe pertentaſſet illum in arte ſua caute; ille autem, quaſi piſcis, elapſus eſſet captanti, & fugiſſet hamum. Et iterum dicebat, quia quum ego magnam pecuniam lucrari poſſem conficiendo medicamenta, quæ ab illo præſcribebantur, nolui, & eos, qui petebant, dimiſi, caritate eorum coactus. Miſerebatur vero ſuper quibuſdam, qui laudabant illum tanquam Her-

barium

batium, & Chymicum magnum valde. Nam & ſic aliqui opinabantur, qui etiam refutabant vehementer quæ ferebantur in vulgus de myſteriis Fratrum Muralium illa nocte ab eo celebratis cum aſſeclis ſuis. Dicebant enim: hic oſtendit illis ſecretiora quædam Phyſicorum, & Chymicorum, & populus credit, quia initiavit eos liberis cæremoniis. Vir bonus eſt, & inſtructus vere omni ſcientia Aſiaticorum, & Europæorum, nam & odit circulatores. Et in hoc verbo ridebant multi dicentes vetus proverbium: Figulus figulum. Nonne principio certare volebat ingenti pignore, quia debiles, & claudi, & quibus oſſa eſſent fracta, ad certam diem ſurgerent, & ambularent abſque menda? & quis circulator fuit unquam tam impudens? profecto pater eorum eſt. Et dum hi ſermones fererentur, ſedebat ipſe domi, & Baptiſta frater Nicolai, & Aloyſius, vir nobilis a Civitate Vicetinorum, erant cum eo, & propter ſapientiam ipſorum delectabantur duntaxat ingenio ejus. Etenim multa prædicabat glorioſe, teſtimonium dans ſibi ipſi; & quadam die cœpit dicere: In Civitate Petri, qui dicitur Magnus, quidam ex Satrapis Reginæ Ruſſorum habebat fratrem lymphatum, qui putabat ſe eſſe majorem Altiſſimo. Et nemo poterat reſiſtere inſaniæ furoris ejus, & erat clamans voce magna, & minitans orbi terræ, & blaſphemans nomen Altiſſimi. Cuſtodiebatur autem diligenter. Et Satrapes ille deprecatus eſt me multum, ut curarem eum. Quum ergo intraſſem ad illum, ſtatim infremuit, & acerbum intuens, ac brachia diſtorquens (erat quippe catenis vinctus) videbatur velle in me irruere. Clamabat autem vehementer: Projiciatur in profundum abyſſi qui ſic audet venire in conſpectum Dei magni, qui vicit omnes Deos, & diſperſit illos a facie ſua. At ego confortans me ipſum aſpici confidenter, & dixi ad illum: non taces, ſpiritus mendax? numquid ignoras me, quoniam ego Deus ſum ſuper

omnes

omnes Deos, qui vocor Mars; & ecce brachium meum fortiſſimum a ſummis Cœlorum uſque ad inferiora terræ? Nunc autem veneram ad te, ut opitularer tibi, & facerem bene; & ſic tu me accipis, neque conſideras, quia facultatem habeo reſtituere te, & ad nihilum redigere te? Et continuo dedi ei alapam magnam, & cecidit retrorſum in terram. Qui quum elevatus eſſet a cuſtodibus, & inciperet mitigari, juſſi illos afferre prandium, & ipſe ſolus accubui interdicens ei guſtare mecum. Et ut cognovi, quia ſe humiliaret, dixi ad eum: Salus tua in humilitate, o vacue omnis potentiæ coram me: accede, & manduca. Et poſtquam manducavit modicum, aſcendimus ambo in currum, & venimus extra portam Civitatis ad flumen Nævam, ubi cuſtodes paraverant cymbam, & ſedebant diſpoſiti ſecus flumen. Et quum cymbam conſcendiſſemus, impulſa aqua remis ferebamur. Tunc quærens immergere illum in flumen, ut horror ille fieret ei in ſalutem, (aderant enim qui fluctuantem exciperent) ſubito corripui eum, qui viciſſim me tenuit, & circumfudit ſe collo meo, & decidimus uterque in aquam. At ille nitebatur demergere me deorſum, ego autem ſuperior opprimebam illum; & poſt non modicam pugnam ego quidem expeditus enatavi de aqua; ipſe vero ſublatus eſt a cuſtodibus, & impoſitus ciſio. Et quum rediiſſemus domum, commutatis veſtibus, dixit ille ad me: In veritate cognovi, quia tu es Mars, & non eſt alia fortitudo ante te; & ego ero ſubjectus tibi per omnia. Reſpondi ego, & dixi ei: neque tu æmulus es Dei æterni, neque ego Mars ſum, ſed homo, ſicut & tu. Dæmonium habes ſuperbiæ, & ideo inſanis: ego autem veni ſubtrahere te a ſpiritu malo; & ſi ſubjectus fueris mihi per omnia, fies ſicut ceteri hominum. Et ex illo cæpit velle curari, & ad ſe reverſus eſt, qui evaneſcebat in deliramentis ſuis.

XIV. Alia

X I V.

ALia vero die erat itidem Caleoſter narrans, & dicens: Epiſcopus quidam ſenex infirmabatur, & vocavit me. A quo quum didiciſſem morbum ipſius, dixi ei: niſi concubueris cum virgine, certo morieris. Et ſi concubueris, virgo quidem portabit infirmitatem tuam, tu autem ſalvus fies. Et viſum eſt hoc grave, & inhoneſtum coram illo. Et vocatis Miniſtris, & Legiſperitis, conſilium habuit cum eis, quidnam faceret. Qui poſt multam diſputationem dixerunt unanimiter: concumbe; etenim non propter concupiſcentiam facis, ſed ad ſervandum te tibi, & univerſo ovili. Et fecit ſic, & convaluit. Infirmata eſt autem puella, & rurſus curavi eam. Porro qui audiebant hæc, exeuntes ajebant ad invicem: cur iſte non abjicit pyxides, & quæſtum facit fabellis? aſcendat in pulpita, & narret otioſis in foro hiſtorias ſuas. Aut ſi imponere vult hominibus quaſi Elymas aliquis, aut Mambres, contineat ſe in Civitatibus magnis, ubi multi voluptarie viventes ſedent in umbra inſipientiæ. Puſillus populus plerumque operatur, & videt. Sed quidam dicebant, quia de Epiſcopo illo non narravit ſic, ſed quoniam noluit obtemperare tali conſilio, inquiens: pretioſa mandata Domini ſuper vitam. Et poſt hæc exiit interdictum a Cæſare Auguſto, ne curaret deinceps quemquam, neve conſulentibus reſponderet. Acclamabat vero omnis multitudo, & dicebat: vivat Rex, & Dominus noſter, quia hodie fecit clementiam ſuam nobiſcum. Ecce enim infirmi, qui paruerunt Caleoſtro, pejus ſe habent ad unum omnes. Ipſe autem timens obediebat legi, & dimittebat univerſos ſine reſponſo. Et unus homo fecit epigramma, oſtendens ex inverſo nomine ejus, quoniam unus de Pſeudochriſtis eſt, in veram Domini gloriam nequicquam

quam

quam tentans aſſurgere. Hoc autem vel dictu nefas viſum eſt prudentioribus. At uxor Calcoſtri venit cum Presbytero quodam in templum, & ſacrificante illo, poſitis genibus adoravit. Sed & alius Sacerdos, plenus bonorum operum, diſſerebat ſæpe cum ea de regno Dei, & quia extra Eccleſiam non eſt fides, neque ſalus; & dedit ei legere quæ ſcripta ſunt per Apoſtolos Domini, & per ſpiritum Prophetarum ejus. Gaudebat autem ſuper fide, & ſuper omnibus verbis Mulieris. Etenim hæc iraſcebatur in fervore ſpiritus pravitati falſorum Philoſophorum, qui ſurrexerant in Gallia, & Sapientes ſæculi exagitabat, meditans aſſidue in Scripturis. Porro aliis dicebat: Ecce explevimus hic opus noſtrum ſanando omnes languidos; & nunc ardet in me animus meus tranſire in alias Civitates, ut non ſit locus, ubi caritas noſtra non manifeſtet ſe filiis Adæ. Et alia multa loquebatur juxta cor viri ſui. Servus autem, qui ejectus fuerat, & vendebat cerata, putabatur conſenſiſſe cum Domino ſuo in eam fallaciam, & pretia eorum deferre illi. Quidam ergo ex iis, qui crediderant, ſupplodentes pedes ſuos indignabantur, quia filius Aurigæ (nam ea vagabatur fama de Calcoſtro, & quidam dicebant, fuiſſe pictoriæ artis, aliis tamen inclyta ſtirpe ortum, & regie in Arabia eductum, ſed diſſimulatum jactantibus.) ſeduxit nos, & ſpem noſtram habuit deſpicatui. Et mirantibus nihilominus de claritate ejus trans montes & maria longe, reſpondebant multi: Si facta non fuiſſent Lutetiæ Pariſiorum quæ facta ſunt propter unum torquem, hujus vix nomen auditum eſſet in nobis. Fama ejus de carcere ſqualido, & de compedibus ferreis exaltatio ipſius.

XV.

ET paullo antequam vetaretur mederi, volebat ſubmittere qui pharmacum quoddam ſuum præcipuum

 ad epi-

ad epilepſiam divenderet, & pretium ei fecerat magnum, dicens, quia neceſſe habeo recreari ab ærumnis, quas pertuli Luteriæ in vinculis, & lacrymis, & omni perſecutione: Quidam autem diſſuaſerunt ei, reputantes ſecum, quoniam prætenderet rete ſuum, & caperentur aviculæ multæ. Et venit homo gibber obſecrans eum: Domine, qui omnem morbum auferre diceris, aufer a me hoc pondus. Pererrans eum oculis Caleoſter ait illi: impone gibbæ tuæ ferri laminam quadrilibrem, & quotidie ſuperincumbe ſpatio horarum ſex, & nonus dies non luceſcet, donec gibba tua tollatur abs te. Aderat vero Medicos quidam, & hæc dicens Caleoſter nutabat ei cum riſu. Poſt interdictum autem Cæſaris nulli alii rei vacabat, niſi accipere amicos, & magnificare divitias ſcientiæ ſuæ. Dicebat autem ad illos: Si quis non bene convaluerit a lue mali gaudii, ego ſine opera mulieris reduco eam ipſi, & mox reſtituo illum radicitus. Quare ite, & ludite, ſi non animabus veſtris timetis, ſed corporibus tantum. Et ceteri quidem Medicorum argento vivo curant lue correptos; ego autem nolo curare venenum veneno, ne forte uno morbo depulſo, exciterur tempore alter ſævior priore. Qui vero cerata ejus retexuerant, & probaverant, teſtabantur quia falſum dixit, & ecce compoſitio eorum utique ex argento vivo eſt. Pari modo gloriabatur inquiens: non poteſt in veſica gigni tam magnus, neque tam durus calculus, ut non ego diſſolvam eum in urinam pharmaco meo. Et unus audientium reſpondit: quomodo iſtud pharmacum potens eſt diſſolvere calculum quamvis grandem, & non nocebit viſceribus, neque diſſolvet ea? Dixit Caleoſter: Hoc ergo ſecretum meum eſt, circumſeptum a profanis. Et protinus exponebat virtutem cujuſdam antidoti ſuæ, dicens: ego venenum ſæpe bibi coram amicis meis familiaribus, uſque ad livorem, & mortem; & jam illis plorantibus, ſum-

pta an-

pera antidoto mea, ſtatim convalui. Et continuo ajebat: Audite quod contigit in Civitate Petri, qui vocatur Magnus. Archiatrus qui tunc erat Reginæ Ruſſorum oderat me, quia inſcitiam ejus detegerem, & intravit in domum meam clamans: veni, & decertemus gladio. Reſpondi ego, & dixi ei: ſi provocas Caleoſtrum, ego te tradam ſervis meis præcipitandum de feneſtra; ſin provocas Medicum, ego vero ut Medicus reſpondebo. Qui exterritus ait: provoco Medicum. (Etenim habebam ſervitium multum.) Tunc dixi ad eum: Decertemus ergo non gladio, ſed armis Medicorum. Tu devorabis duo catapotia arſenici, quod ego dabo, ipſe autem quodcumque toxicum dederis mihi, deglutiam illud. Uter autem noſtrum peribit, erit ſuperſtiti tanquam Sus. (Sic enim Caleoſter appellabat quos contemnebat.) Et quidam nuntiaverunt Reginæ verba hæc, & vocavit me. Et quum ſteriſſem ante illam, dixi conſtanter: Regina, liceat verum loqui: Archiatrus tuus, quem & Tribunum militum feciſti, Sus eſt. At illa ſuaſit mihi non venire cum indigno in certamen, & eadem hora avertit vultum ſuum ab eo. Porro & de arcanis Alchimiſtarum loquebatur copioſe, & quomodo ipſe tranſmutaret metalla, & aurum liqueſaceret quaſi argentum vivum, rurſuſque conſolidaret. Et audiente Baptiſta fratre Nicolai cum aliis, dixit: quum eſſem in Helvetia in pago Bernenſium, (Bernenſes autem donaverant eum civitate, ut ſæpe gaudens prædicabat) cœpi dicere ad illos: Viri Helvetii, aſpiciens montes veſtros perpetuo gelu obductos, & conſiderans æſtimavi, quoniam magna vis auri, argenti, & cryſtalli, quæ vocatur montana, in eorum viſceribus lateat. Si ergo decem annorum fructus mihi permiſeritis, ego diſſolvam glaciem, & effodiam illos meo periculo. Qui reſponſum dederunt mihi dicentes: nolumus te in eo tempus, & pecuniam perdere. Quidam autem aſtan-

tium dixit: quomodo glaciem illam diſſolveres? Reſpondit Caleoſter: aceto. Ait Baptiſta ad illum, qui interrogaverat: ſicut Hannibal alpes quum venit in Italiam. Et converſus ad Caleoſtrum inquit: Domine, ſi quid dubito, habe me excuſatum. Nam fortaſſe Helvetii timuerunt, ne ſoluto gelu deſcenderent aquæ, & irruentes inundarent Civitates eorum. Et pauſa facta reſpondit Caleoſter: multi lacus ſunt in Helvetia; in hos ergo derivari potuiſſet omnis multitudo aquarum. Ut autem audientes lætificaret, egreſſus in alios ſermones narrabat ſic: Quum opus haberem Mulierculæ, quæ nec meretrix eſſet, nec virgo, nec fuiſſet nupta, (nam infiniti caſus occurrunt medentibus) videns adoleſcentulam quandam formoſam, dixi ad eam: mane; ego tibi magnum lucrum polliceor, ſi virgo es. Quæ reſpondit: etiam ſum, Domine: dic quid me velis. Tunc ego dixi ei: immo valeas, non enim virginem quæro, ſed quæ virum cognoverit. At illa erubuit, & ait: mentita ſum coram te, Domine mi; ecce enim fui cum homine adoleſcente: duc me, obſecro, ad lucrum iſtud. Et duxi eam. Et totus circulus hilaratus eſt fabella. Quum autem acciperet epiſtolas a multis, ſæpe tacite legens exclamabat: quid audio? Dominus percutit inimicos meos, amicos autem exaltat. Et nuntiabat feſtinanter Uxori ſuæ, quæ undantibus per colla comis geſtiens, & exſiliens implebat lætis vocibus domum. Erat enim cor ejus quaſi flamma ignis, & quaſi flumen exundans os ejus. Et forma ejus in diebus adoleſcentiæ ſuæ obſcuraverat cunctas. Et hæc quidem erant in primis, de Calcoſtro quæ viderentur ſcriptione digna. Qui autem hæc conſcribebat, nunquam locutus eſt cum illo. Scripſit autem quæ accepit ſicut accepit, ſine odio, & amore, nihil in ſe recipiens, nec præſtans, ſed tantum ſtudens memoriæ tradere quæcumque in Civitate ſua ferebantur de viro hoc famoſo, & judicium aliis

relin-

relinquens. Dixit autem quidam juveni ſcribenti hæc: Non tu Evangelium profanas ſcribendo ſic? Reſpondit juvenis: nequaquam non enim abutor iis, quæ dicta ſunt de Deo, & de Filio ejus Domino Noſtro, nec ſententias Scripturarum conglutino, nec certa Dogmatum verba detorqueo, pro quibus & devovere me ſum paratus; ſed utor verbis communibus, & meus ſum. Omnis autem forma ſermonis ex communibus verbis conſtans communis eſt, tam profana, quam ſacra recipiens, diſcrimen autem rerum eſt: ſicut & ex iiſdem lapidibus fit domus, & templum, & ex eodem auro amyſtis, & ſimpulum. Et nonne Evangeliſtæ pari modo ſcribunt de Sancto Dei, & de Simone Mago, ac Theoda? Quid ergo me accuſas? Dixit ille: Sed cur hanc potiſſimum loquelam adhibuiſti? Ait juvenis: quia nulla eſt magis idonea ad unumquidque exponendum breviter, & expreſſe, & quia talis loquela talia affectare credito conveniebat; multi enim dicunt: Onager ſub ſpollo Leonis. Ut autem ſcias, quoniam talis loquela non in ſolo Evangelio eſt, lege Æſopum latine converſum e Græco, & ſimiliter quæ de Æſopo ſcripta ſunt per Planudem Byzantium, qui miniſtravit Domino in Eccleſia Sanctorum. Quibus ille auditis ait: Quam pauci ex vero judicant! & receſſit.

X V I.

CAleoſter autem venit iterum trans Atheſim ad Dynaſtas regionis illius, & quum multis conſilium dediſſet ſuper infirmitatibus eorum, (convenerant enim illuc, ne interdictum Cæſaris violaretur) valedixit eis, & reverſus in Civitatem, collectis properanter rebus, poſt biduum profectus eſt Tridentum cum Uxore ſua, undecimo Calendas Novembris, quemadmodum computaverunt Romani; ſex quidem, & quadraginta diebus

ab ad-

ab adventu ejus. Erat autem quarta Sabbati prope horam nonam. Et quum conſediſſet in curru, acceſſit ad eum Servus ille, quem extruſerat foras, ut eunti precaretur fauſta; & oppoſita manu prohibuit eum dicens: aufer te, Serve peſſime. Converſus autem ad illos, qui forte aderant, inquit eis de ſe: Dicite Roboretanis, ut ignoſcant famulo ſuo, ſi minus eis ſatis fecit: certe enim voluntas ejus fuit impigra, & cor ejus ſine aſtutia coram ipſis. Et illo amplius loquente, buccina increpuit, & equi rapuerunt currum e conſpectu eorum: Erat autem Caleoſter facie amabilis nimis, ſtatura quidem non magna, magno autem capite, & pinguedine multa. Et quum pinguis eſſet, movebatur tamen agiliter, & circumvolitabat. Bonus vero color ejus, capilli capitis ejus fuſci, oculi ejus cavi, & vividi. Et ipſe loquens grata voce, & vehementiore geſtu, attollebat illos ad Cœlum, & erat ſimilis combibenti afflatum de excelſis. Indumenta ejus munda abſque luxu, & converſatio ejus cum omni jucunditate. Et poſt diſceſſum ipſius ſurrexit quidam Poeta, & deſcripſit illum initiantem Liberos Fratres ſecundum opinionem plebis. Erat autem fama, quoniam eximiis honoribus honoraretur a Tridentinis. Prudentes vero, & cordati homines, qui erant Roboreti, conferentes inter ſe de his, quæ facta fuerant, & examinantes, ad extremum dicebant: Ambiguitates magnæ, & contradictiones multæ, vere ænigma eſt iſte, de quo non licet judicare, donec finis ejus revelaverit eum.

Finis Libri Memorialis de Caleoſtro.

ERRAGA.	CORRIGE.
Pag. 5. lin. 3. per feneſtram,	per feneſtram diverſorii,
21. l. 22. homnibus - - -	hominibus
22. l. 20. diere: - - -	dicere:
Ibid. l. 23. Altiſſimo. & -	Altiſſimo. Et
Ibid. l. 25. Cuſtodie-ba- -	Cuſtodieba-
23. l. 7. ditretrorſum - -	dit retrorſum

Googl